

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

Эбүрдэ

Тиһэх чуораан чугдаарар!

Бу күн кизг нэпэмэн дойдубут үрдүнэн болгустуулаах тиһэх чуораан чугдаарар. Үөрэнээччилэр бары оҕо сөөс кэрсэ кэминэн арыалланан, кылаастарын түмүктээн, инниккэ хардылыгыр дыһуннаах күннэринэн, биллини-көрүүнү ылан кынат анһынар оскуоланы бүтэрээччилэргэ, кинилэр төрөллүттэригэр, үөрэппит учууталларыгар улуус дыһалтатын уонна дыкутааттарын аатыттан истиг эбүрдэбитин тиздэбит!

Ыйылыгы үөрэх дылыгар улууспут үрдүнэн 27 оскуолаба 9-с кылааһы 377 оҕо, 11-с кылааһы 241 оҕо түмүктүбүс. Барыта 22 үөрэнээччи мэтээлгэ үлэтир.

Чурапчыбытыгар 2018 сүл Оҕо уонна ыччат дыбурун сайыннарыы, ыйылыгы сүл Самоодоһуу сылларынан биллэриллэн, үгүс үлэ-хамнас бу тула ыйтылынна. Оҕо дыбурун сайыннараар сыаллаах араас тэрээһиннар, олимпиадалар, күрэхтэһиилэр, кэмпиризисийэлэр улуус оҕолорун түмэ тардан, тиһигин быһама ыйтыллан кэллилэр. 2018 сүл түмүгүнэн бастын көрдөрүүлээх үөрэнээччилэргэ уонна ыччама улуус иһинэн Гран олохтоммута, бу барыта инники кэскилбит, кэчээри ыччаттыт сайдарыгар, дыһун дыон буолан тахсарыгар, Чурапчы кэскилэ түстэнэригэр анаммыт үлэ.

Үөрэх ирдэбилигэр эппиэттиир санга үөрэх тэрилтэлэрэ сылын айы эбиллэн иһэллэр. Ол курдук ыйыл улууспут клинигэр «Мичил», «Улыбка» уһууаан санга дыһэлэрэ тутулга сылдьаллар.

Эссө тэгул тиһэх чуораан чугдаарар күнүнэн эбүрдэлибит! Баҕарабыт кыайыы, ситиһии кэлэ турарыгар, төрөвбүт улуускут үрдүк аатын дойду хайа да мунуугар тиийдэригэр үрдүктүк тутта, ааттатта сылдьаргытыгар.

Алексей НОГОВИЦЫН,
улуус баһылыгынын э.т.,
Афанасий ЗАХАРОВ,

улуус дыкутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ.

Сотуннар

Цифровой тэлэбиидэнньэбэ холбонорго көмөлөһөллөр

Бэс ыйын 3 күнүгэр тэлэбиидэнньэ федеральной ханааллара цифровой көрдөрүүгэ көһүөхтэрэ. Ол иннинэ нэһилиэнньэбэ цифровой тэлэбиидэнньэ кириитин туһунан улуустаабы ыччат отделын исписалииһэ Иван Пономарев салайааччылаах улуус ыччатын координационнай Сэбиэтин чилиэттэрэ уонна эдэр ыччат буолан, биридилээн ыалынан уонна элбэх кыбартыыраллаах уопсай дыһэлэри кэрийэ сылдьан кэпсэтилэр, приставкаба хайдах холбонорго субэ-ама биэрдилэр.

Ыччат отделын исписалииһэ Иван Терентьевич салайааччылаах 10 киһилээх бастагы бөлөх Чурапчы нэһилиэгин киин кыбаргаллары кэрийэн олохтоохтору, ааһан иһэр дыону кытары кэпсэтилэр. Оттон Чурапчытаабы судаарыстыбаннай физкултуура уонна спорттун үнүстүүтүн иитэр үлэбэ кылаабынай исписалииһэ Анастасия

Спиридонова салайааччылаах иккис бөлөх интэринээт томторун ыаллары кэрийдилэр. "Манньк аахсыа салгыы ыйтыллан иһэрэ былааннаар, сорох устудьоннар баба етүнэн кырдыабастарга уонна соботох олоһор оҕооболорго, доруобуйаларынан хааччахтаах дыонно сылдьан, цифровой приставканы туруоран биэрэргэ үлэлээр баҕалаахтар", - диир Анастасия Даниловна кэпсиир.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

ЫСПАРТЫЫБЫНАЙ ОЛОХ САЛБАНАР БЭЛИЭ КҮНЭ

Ылам ыйын 23-24 күннэригэр улууспут үрдүнэн Бүтүн Арасыыайатаабы ГТО – "Ийэ дойдуну көмүскүүргэ уонна үтүө үлэһит буоларга бэлэммин" аахсыа буола турар. Бэбэһээ төһө даҕаны тыаллаах, ардахтаах күн буоллар, сүүһүнэн Чурапчы улуунун олохтоохторо: чугас сытар нэһилиэккэргэн, тэрилтэ, үөрэх үлэһиттэрэ, салайааччылар, биридилээн дыон, кырдыабастар кэлэн, саастарынан араһсан, 11 үктэл ирдэбилин тутуһан, актыыбынай кыттыыны ыла сылдьаллар.

Чурапчы спорттун туната буоларын да быһыытынан, бу улахантэрээһини чугастык суолталаан, ыйаах тахсыабыттан 5 сүл тохтобула суох ыйтыллан кэллэ. Аһаардас аэспыт 2018 сүлгэ уопсайа 756 киһи анал нуорманы туттарбыта, онтон 74-дэ бороонса, 298-а үрүн көмүс, 240-на кыһыл көмүс бэлиэни ылар чээскэ тиксибиттэрэ.

Бу да сырыыга төһө даҕаны халлаан туруга куһаҕанын, үлэ күнүгэр сөп түбэспитин үрдүнэн элбэх киһи кэлэн кыттыыны ылла. Бэстибээл үөрүүлээх чааһыгар улуус дыкутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, улуустаабы спорттун салалтатын салайааччы Иван Окочешников, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев, илин эһээрдээби "ГТО" киинин салайааччыта Василий Давыдов эбүрдэ тылы эттилэр.

Онон чурапчылар хэс биридди бэйэбит кыахпытын тургутан көрөр, чаһиэн суолталаах ыспартыыбынай олох салбанар бэлиэ күнүгэр, бука бары "Ийэ дойдуну көмүскүүргэ уонна үтүө үлэһит буоларга бэлэммит!" диибит.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Кэрэ зйгэтигэр

АЙАР УМСУЛБАНЫ УТУМНААН

быһытынан үрдүктүк сыаналаатылар.

Николай Романович Сылап нэһилиэгэр 1949 сыллаахха албах оҕолоох дьыз кэргэнэ икки оҕонор күн сириг көрбүтэ. Орто оскуоланы Сылапга бүтэрэн, Амурскай уобаласка Сэбиэскэй Армия кэжэтигэр сулууспалаабыта Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар, Приморскайдаабы тыа хаһаайыстыбатын үнүстүүтүгэр үөрэнэн ойуур хаһаайыстыбатын техник-лесовода, ойуур хаһаайыстыбатын инженера идэлэммитэ. Леснигинэн, инженеринэн, кылаабынай лесничэйинэн Чурапчытаабы ойуур хаһаайыстыбатын тэрилтэтигэр (лесхоз) 33 сыл тохтоло суох үлэлээн, бочуоттаах сынныаланга тахсыбыта. 1973 сыллаахха олобун доҕорун Галина Николаевнаһын ыал буолан, 3 оҕону күн сиригэр көрдөрөн, 10 сизн тапталаах эбэтэ, эһэтэ

Ыам ыйын 21 күнүгэр „Айылгы“ култуура киинин А. П. Мунхалов аатынан хартыына галереятыгар Арасыйыа, Чурапчы улуунун бочуоттаах донора, Чурапчы улуунун норуот маастара, үлэ, услуорт бэтэрээнэ Николай Романович Дьячковскай 70 сааһыгар аналлаах „Айар умсулбаны утумнаан“ кини бэйэтин, дьыз кэргэнин, бииргэ төрөөбүттэрин оноһуктарын быыстапкага аһылына.

Үөрүүлээх дьаһалга эбэрде тыл эпитт Чурапчы улуунун дьаһалтатын социальнай сапататын салайааччыта Мария Заболотская, улуустаабы дьыз кэргэн уонна оҕо аймах отделын исписэлиһэ Татьяна Бушкова, Чурапчы нэһилиэтин дьаһалтатыттан Мотрена Матвеева, улуус кырдыаҕастарын сэбиэтин салайааччыта Мария Матвеева, улуус култуура сапататын салайааччыта Дмитрий Попов, улуустаабы олонхо ассоциациятын салайааччыта Валерий Герасимов, Чурапчытаабы ойуур хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин салайааччы Василий Степанов Николай Романовичи үлэһит талааннаах уус, ыспарсымыан, тойуксут, чэбдик оҕоһу пропагандалааччы, дьыз кэргэн аҕа баһылыгын, төрөөбүт түөлбөтин патриотун

буолан оморолор

Успуордуунаан оҕо эрдэбиттэн дьарыктанара—чэпчэки атлетиканан, хайыһарынан, успуорт национальнай көрүннэринэн (атах ооньуутунан) утумнаахтык дьарыктаммыта. Оскуолатын, нэһилиэтин, оройуонун чизгин албах араас таһымнаах күрэхтэһиилэргэ ситиһилээхтик көмүскэбитэ. Успуордуунаан, чеп

олохтоох буолуунан дьыз кэргэнинэн дьарыктаналлар, кэргэнинин Галина Николаевнаһын „Чэбдик“ кулуут чилиэннэрэ.

Уһаныһан, бэйэтэ билинэринэн, сааһыран баран дьарыктанар. Бастаан кыраттан саҕалаан сыһыа сайдан 2009 сылга „Чурапчы улуунун норуотун маастара“ буолбута. Хатыһынан, удьурхайынан сахалыы ньыманан (станогу туттубакка) кыһыалары, ньуоскалары, хамыйахтары, күөрчэхтэри онорон улуус, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах быыстапкаларга кыттар. „Маңдар кыһатыгар“ уһуйуллан, 2011 сылтан тимиринэн саха быһабын, хомуту уһааран онорор. Кэлин ат симэтин оноруунаан эмиз дьарыгыгар.

Арасыйыа, Чурапчы улуунун бочуоттаах донора үрдүк ааты Николай Романович 250 төгүл хаанын туттаран ылбыта. Бу киһи олоһор дьин суопталаах быһалыы эттэххэ, төрөйдүү быһыһытын иһин дьон-сэргэ махтаһын, билиниитин ылыан ылар.

Николай Романович норуот ырыатын, сахалыы тойуу тоһорорго холонор, элбэхтэ дьарыктанан сайдан үүнэн иһэр. Итин бу үөрүүлээх күнүгэр дьонун-сэргэтин иннигэр махтанан туран, ыллаан иһитиннэрбитэ туоһулаата.

Бары өттүнэн дэһиттэр талааннаах Чурапчы биир чулуу уолун чизэстэһиннэ кинизэхэ „Улуу сайдыһыгар үтүөлэрин иһин“ 3-с истизлэһиннээх анал бэлэз, Чурапчы нэһилиэтин дьаһалтатын урун көмүс бэлэзлээх бочуотунай грамотата, бэтэрээннэр сэбиэтэрин, култуура сапататын махтал суруктара, бэлэхтэр туттарылыннылар.

Быыстапка хаһаайына бу дьаһалга мустубуттарга махтанан туран ийэтин, кэргэнин, бииргэ төрөөбүттэрин, оҕолорун, сизнэрин оноһуктарын биир-биир быһааран кэритэн көрдөрдө. Николай Романович бэйэтэ маастардаан онорбут кыһыалара, хамыйахтара, ньуоскалары, ат симэхтэре, ийэтэ өттөрөн тиклит суорбана, кыһа Лена онорбут түөскэ кэтэр кизргэлэ, сизнэрин уруһуйдара, о. д. а. сиздэрэйдэринэн, оноһуулары уустугунаан кизэн сэнээрини ыллылар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

2019 -- Арасыйыага Тыйаатыр сыла

Тимофеев Дарыбыан—Никифор Григорьев, Абабыт—Афанасий Аммосов, Далиһизий кинээс—Алексей Алексеев, Хобороос—Ирина Тарабукина, Маас—Наталья Токумова, Кириһа—Анатолий Куприянов, Байбал—Петр Харитонов, суруксут—Яков Аммосов ооньһообуттара.

2017 сылга ССРС норуодунай артыһа Дмитрий Ходулов төрөөбүтэ 1405 сылыгар өрөспүүбүлүкэтээби „Туос мааска“ көрүү-куонкурууска бу драманан Гран-при үрдүк аатын ылбыһыт. Бу тыйаатырбыт устуоруйабытыгар аан бастаан чыпчаал ситиһини ыллыбыт. Эмиз бу сыл Сизн Өкөр „Абырах“

номинациянан наҕараадалааһымыт.

2019 Тыйаатыр сылыгар, 35 норуодунай тыйаатыр эстафетатыгар кытынныбыт. Сценкаларынан көрдөрүү ыһтыллар. Ытык Куел Черкөөхкө анал бэлэһи адалан бизрбитэ. Биһиги Черкөөхтөн ылбыһыт, Мындаһаайы „Быара суоктар“ норуодунай тыйаатыра биһигиттэн ылла. Бэйэбит тыйаатырбыт дьыстигэр Тыйаатыр сылыгар аналлаах үөрүүлээх дьаһалы тэрийбиппит. Бэтэрээн артыһтарбытын, билини кэлэтиһи, „Урддап“ норуот айымньытын киини үлэһиттэрин чизэстэбиппит. Нэһилиэһиннэрбит үөрэ-көтө кыттан эбэрдалээбитэ. Кулун тутар 28 күнүгэр

Дириннээби норуодунай тыйаатыр 45 сылыгар

Улууспугулар ускуустуба норуодунай кэлэктииптэргэ П. М. Решетников аатынан Чурапчы норуодунай тыйаатырын сэргэ, Дириннээби норуодунай тыйаатыры кизн тутта, ситиһилэриттэн үөрэ, сэргии ааттыыбыт. Быһыл Арасыйыага Тыйаатыр сыла бэлэстэһиннэн сибээстээн, Дирин норуодунай тыйаатырын режиссера Марианна Прокопьевна Толстоухованы кытары көрсөн, салайар кэлэктиипин үлэтин-хамнаһын билиһиннэрэригэр көрдөстүм.

Тыйаатыр норуодунай буола да илигинэ, Хоптобо нэһилиэтин самодетельнай кэлэктиипэ драманы туруорууга ситиһилэрдээбэ. Холобур, 1973 сыллаахха Михаил Доҕордуурап „Аймалбан“ трагедиятын Прокопий Петрович Флегонтов туруоруутунан, Бүтүн Арасыйыатаабы Илин Сибирдээби драмкэлэктииптэри көрүүгэ Улан-Удэ куорака кыттан, дипломант аатын ылбыттара. Декорацияларын онорууга ССРС успуордун маастара, худуоһунньук Иван Семенович Пинигин үлэлээбитэ. Сүрүн орооларга ооньһообут Ульяна Сидорова, Гаврил Попов лауреаттарынан, Николай Дмитриев, Гаврил Кузьмин, Прокопий Флегонтов дипломаннарынан буолбуттара.

Бу улахан ситиһинэн кынат анныһан, Култуура министристэбэтин 1974 сыл алтынны 14 күнүнээби бирикээһинэн Дириннээби норуодунай тыйаатыр буолбута. Режиссерунан анал үрдүк үөрэхтээх, кэлин Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын туйгуна, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын үтүөлээх үлэһитэ буолбут Валентина Дмитриевна Пинигина

анаммыта. Худуоһунньугунан Иван Семенович Пинигин, костюмерынан Матрена Никитична Григорьева аһанан үлэлээбиттэре. 1975 с. Цырен Жапжин „Албастаах Будамцу“ испэктээги туруоран, лауреат үрдүк аатын ылбыттара. Эрилик Эристиин „Суорума суолламмыт“, Василий Яковлев „Өрүстэр кирбиһилэригэр“ айымньыларын туруоруулары эмиз үрдүк ситиһилэммиттэре. Кэлинни да сылларга норуодунай тыйаатыр араас куонкурустарга, көрүүлэргэ элбэхтэ лауреат, дипломант буолбута, үрдүк көрдөрүүлээх үлэтинэн дьон-сэргэ биһирэбилэн ылбыта.

2016 сылтан режиссерунан култуура үнүстүүтүн бүтэрбит Марианна Прокопьевна Толстоухова режиссердуур. Кини үлэлээбит кэмигэр Дирин тыйаатыра кэжэ ситиһилэрдээх. Ол туһунан салайааччы үөрэ-көтө билиһиннэрэр:

— Элбах ситиһилэрдээх, бэйэтэ тусла суоллаах-истээх, үтүө үгэстээх кэлэктиипкэ режиссерунан аһанмытым. Ситиһилибити намтаппакка, кэлэктиип үлэтин-хамнаһын айар сыалга түмэн үлэлииргэ кыһаллабын. Үстүү сыл буола-буола норуодунай тыйаатыр аатын көмүскүүбүт. Аһан хамыйыага үлэһин көрдөрөбүн. Үлэбэ кирибит сылбар Эрилик Эристиин „Соһучу үөрүү“ кэпсэһиннэн испэктээх көрдөрбүтүт. Уопсайынан биһиги биер дойдулаахпыт, суруйааччы Эрилик Эристиин айымньыларынан элбэхтик үлэлэһибит. Бу драмабы Елена Хаптасова худуоһунньуктаабыта. Ороолларга: Балбаара—Клара Собакина, Сэмэн—Петр Харитонов, Өкүүсэ (оҕо эрдэһинээбитэ)—Аня Анисимова, улаатан баран—Таня Тарбахова, Хорюодья—Григорий

комедиятын „Туос мааска“ куонкуруска дипломант буолбутт.

2018 сылга „Дьэбэрэн“ өрөспүүбүлүкэтээби көр-куллу куонкуруһугар Гран-при аатын ылан, 25 тыһ. солк биризмийалэммиттэ. Бу сыл күһүнүгэр „Ожившие картины“ көрүүгэ биер дойдулаахпыт Мэлдэхситтэн төрүттээх худуоһунньук Иннокентий Корякин „Сана күн“ хартыһынаһын тыһынаах онорон видеоролик көрдөрүүгэ кылаабынай оруолу ооньһообут 8-с кылаас үөрэнээччитэ Муся Толстоухова хайһалмыта. Махтал суругунан наҕараадалааһымыта. Эмиз ити күтүн өрөспүүбүлүкэтээби Дэрэбинэм Барахсан куонкуруска суруйааччы Дмитрий Наумов „Колхуос мунһаҕа“ кэпсэһиннэн испэктээги туруорбутт. Худуоһунньук-Надежда Анисимова. Итиннэ „Бастын театральнай“ кестүүм номинация кыһыһылаахтарынан буолбутт. Ахсынньыга „Алыптаах мааска“ норуодунай тыйаатырдары көрүү-куонкурус бэһис бэстибээлигэр куонкурус түмүгэр 9 тыйаатыры талан ылыһыта видеонан көрүүнү аһыһыт. „Лучшая работа драматурга“ анал

норуодунай тыйаатыр буоларбытын, Николай Неустроев „Тар“ комедиятын көмүскэтибит. Алексей Алексеев, Григорий Тимофеев, Клара Собакина, Ирина Тарабукина, Константин Наумов, Родислав Атласов, Гаврил Кузьмин, Татьяна Кузьмина ооньһоостулар. Өрөспүүбүлүкэтээби норуот айымньытын дьыститтэн хамыйыһа кэлэн, үрдүктүк сыаналаан барда.

Аһы күтүн эһтиннэһи тыйаатырбыт тэриллибитэ 45 сылын бэлэстэһипит. Үбүлүүйдээх сылыһынан сибээстээн, бөһүөлэктигэр түөлбөлэринэн көрүү-куонкуруһу ыһтыһыт. Итиннэ 3 түөлбэ бириистээх мизэһани ылла. Бастыннар анал ааттарынан наҕараадалаһыннылар. Бастагы „Чаран“ түөлбэ (сал Анастасия Фомина), иккиһи „Чыһаас“ (сал. Валентина Петрова), үсүһү „Кэскил“ (сал. Надежда Сергеева) буоллулар.

Дириннээби норуодунай тыйаатырга араас саастаах, идэлээх, үлэлээх дьон баар. Эбэлэр, эһэлэр, ийэлэр, аҕалар, оҕолор иллэҥ кэмнэригэр түмсэн, тыйаатыр кэрэ зйгэтигэр сыһан дьарыктаналлар. Сынныаланнаһын дуһуйа атаараллар. Араас дьаһалларга, бырааһынньыктарга көхтөөхтүк кытталлар. Сорох куонкурустарга бэйэлэрин харчыларын уган туран кыһыһыны ылаптар. Сүрдээх түмсүүлээхпит. Ити иһин артыһтарбар, араас тэрэһиннэрбитигэр мадды көмөлөһөр салаһтабы, өйөбүл-тирэх буолар нэһилиэһиннэрбитигэр ис сүрэхтэн махтанабын. Норуодунай тыйаатырбыт өссө даһаны бэйэтин айар үлэтинэн үөрдэ тууро дьан эрэһин.

Кэпсэттэ Алексей СЛЕПЦОВ.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһыарыты

Тыа сириҥ ыччаттын иити-үөрэтии

Одьулууннаабы аграрнай техникум быйылгы үөрэх дьылыгар барыта 9 бөлөҕү: "Сварщик", "Специалист по земельно-имущественным отношениям – 2 группа", "Технолог переработки продукции производства сельскохозяйственных животных", "Ветеринария", "Мастер общестроительных работ", "Мастер производства молочных продуктов", "Тракторист-машинист сельскохозяйственных работ", "Мастер по ремонту и обслуживанию автомобилей" аһан, барыта 193 устудьуону аныгы кэм ирдэбиллэригэр эппэтиир, идэтин толору баһылаабыт, тыа

куруһуктара уонна фотоустуудьуйа үлэлиллэр. Техникумна 18 үрдүк, 10 орто анал үөрэхтээх, 9 туйгун, 5 үрдүк, 14 базовой категориялаах барыта 28 педагог үлэлиир. Үөрэхкыһатын сайдытыгар "Сахатранснефтегаз" акционернай уопсастыбаны, Чурапчы улуунун ТХПК, ОДьКХ, Дьокуускайдааҕы, Новосибирскайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын академияларын кытта дуоҕабыр түһэрсэн, биригэ үлэлэһэн кэллибит. Техникум биир ситиһитинэн педагогической мусуой өрөспүүбүлүкэтээҕи виртуальной сайтка (www.virtualyakutia.ru) киирбитэ буолар.

Устудьуоннар ситиһиилэрэ

Өрөспүүбүлүкэтээҕи "Уран тыл" НПК-ба уонна уус-уран аабыыга 3-с куурус устудьуоннара Декабрина Габышева кылаан кыайылыах, Виолетта Ардунова 2-с мизэстэ, Сааскылаана Сивцева "Признание" анал аат хаһаайына буоллулар. "Мастер по ремонту и обслуживанию автомобилей" бөлөх устудьуоннара үөрэх туйгуннара актыбыыстара Павел Григорьев, Владимир Климовская СӨ Ил Дарханын истилиэндийэтин ылаптар Владимир Климовская улуустаабы ырыа күрэдин Гран-при кыайылыаҕа Маны таһынан өрөспүүбүлүкэтээҕи орто үөрэх устудьуоннарын "Мисс и Мистер" куонкуруһугар ситиһиилээхтик кыттан, анал ааты ылбыта.

Учууталлар ситиһиилэрэ

Быйылгы үөрэх дьылыгар биһиги үлэһиттэрбит араас өрөспүүбүлүкэ таһымнаах күрэхтэргэ ситиһиилээхтик кытыннылар. Ол курдук, Российской Федерация профессиональной үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, анал дьиссипилинэлэр учууталлара Светлана Константинова "Лучшие практики наставничества" анал аат кыайылыаҕа буолла. Производственной үөрэхтээһин маастардара Сергей Кириллин, Ульяна Макарова "Марафон бизнес идей" научнай-практической кэмпириэнсийэ ситиһиилээхтик кытыннылар. П.А. Ойуунускай төрөөбүтэ 125 сылыгар аналлаах научнай-практической кэмпириэнсийэ Мария Колесова лауреат үрдүк аатын ылла. Иван Павлов техникум бэтэрсэн, буйун учуутала М.П. Ефимов 100 сылыгар аналлаах устуоруйа учууталларын профессиональной маастарыстыбаларын көрөр "Мой лучший урок" күрэххэ "Честь. Совесть. Достоинство" анал аат хаһаайынынан буолла. Педагог-психолог Анна Седалищева Төрөөбүт тыл, сурук-бичик күнүгэр аһамыт "Уран тыл" күрэххэ 2-с мизэстэни ылары ситистэ. Методист Лидия Саввина "Ларионов аабылара" научнай-практической кэмпириэнсийэ 2-с мизэстэ буолла. Маны таһынан техникум дириэктэрэ Михаил Макаров методист Л.П. Саввинаны кытары "Аграрный IT-тьюторский центр", "Непрерывное аграрное образование в Чурапчинском районе", "Аграрный образовательный кластер" бырайыактары суруйан, улуус сайдыытын координационной сэбиэттэргэ көмүскээн, кизэн сэнээриини ыллылар.

сириҥ сана хаһаайынаарын бэлэмниир сыаллаах-соруктаах үлэлиир. Устудьуоннар 23 араас улуустан үөрэнэллэр, оһор истэригэр 12 хотугу аҕыах аһсааннаах норуот ыччата баар. Устудьуоннар ортолоругар 10 тулааһа, 80 кыаммат дьэ кэргэнтэн уонна 3 доруобуйагынан хааччактаах оһолор үөрэнэллэр. Кинилэр үөрэхтэрин таһынан дьарыктаах буолууларын уонна тус дьобурдарын сайыннарар сыаллаахыспартыыбынай сизэксийэлэр, ырыа, үңкүү, литэратурирнэй аабыы

Техникум "Саһарҕа" үңкүү бөлөҕө (сал. А.А. Аржаков) өрөспүүбүлүкэтээҕи "Студенческая весна" бэстибээлгэ лауреат үрдүк аатын ылла. Маны таһынан 1-кы куурус устудьуона Милена Спиридонова уонна 3-с куурус устудьуона Сааскылаана Сивцева норуоттар икки ардыларынаабы научнай-практической кэмпириэнсийэ кыттан ыстатыйалара анал хомуурунньукка киирэн бэчээттэннэ.

Мария КОЛЕСОВА,
техникум мусуойун сэбиэдиссэйэ.
Хаартыскаба:

1. Устудьуоннар Кыайыы параатыгар
2. Аан дойдутаабы дьэ кэргэн күнүгэр ыччаттар Одьулуун орто оскуолатын кытары квест-оонньууну тэрийдилэр.
3. Одьулуунна ытыллыбыт «Библиночь-2019» аахсыһа 2-с куурус устудьуона Света Владимировна гитараба сонньуурга маастар-кылааһы көрдөрдө.

Кус соркуойа

Кыһааннаах кыһын кэнниттэн күүтүүлээх күөх сайыммытын көрсө, Ньюкуолун күнүгэр кус миинэ истибит. Аны соркуой ырысыабын билиһиннэрбит.

- Састааба:**
- 1-2 кус
 - 800 г. хортуоппуй
 - 2 лавр сэбирдэбэ
 - 1,5 ч. ньуска туус
 - 50 г. мас арыыта
 - уу

Кус түүтүн үргүүбүт, иһин-үөһүн оруубут, сууйабыт. Хас да чааска арааран, сөтөйникка арыы кутан, 15-20 мүнүүтэ ыһаарытыбыт. Хортуоппуйу, быстапаан, буһа турар куска эбэбит. Туустуубут. Иһипит түгэһин сабар ғына уу кутабыт, уоһабын аайы кыра-кыралаан эбэбит. Оннук 30 мүнүүтэ буһарабыт. Хортуоппуй буһан эрдэһинэ, лавр сэбирдэһин утабыт, халпахтыбыт. Бэлэм соркуой үрдүгэр күөх луугу таммалатыахха сеп. Миннигастик аһаан!

«Байанай бэлэбэ» кинигэттэн.

БЫНЬНЫ-ТАНАНЫ ТУПСАРАР ЭРЧИЛЛИЛЭР

Самаан сайыммыт салаллан кэллэ. Маньаха абыах хонугунан итхи күннэр сабаланан, чараас танас кэтэр кэммит үүнүбэ.

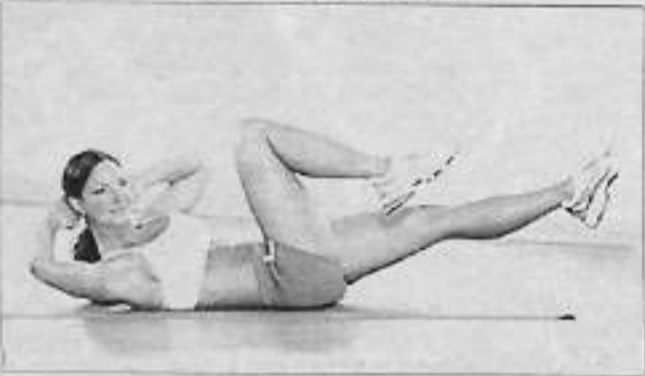
Хас биірди кэрэ агаар сайынгы былааччыйата, танаһа-сабакырасыабайдыксытыан, көстүөн бабарар. Онон үчүгэй быһыылаах-таһаалах, чэгийн-чэбдик туруктаах буоларга аняммыт фитнес-тириэньэр Дария Васильева эрчиллиилэрин «Кыыс куо, Далбар хотун энциклопедиятыттан» аабааччыларбар таһарабын.

ХАМ ЫЛЛАРЫЫ

- Ис бычынын сайыннарага көмөлөһөр.
- Тобукун токутан, тилэххин тааһын кэтитинэн тэйиччи тутан, кэтэх тардыстан тизэр сытабын.
- Сискин сиртэн араарбакка эрэ, төбөбүн өрө көтөбүн, лаппаакытын өндөтөбүн. Тардыстаргар тыыннын таһарабын. Эрчиллиини үстэ эбэтэр биэстэ төхтүрүйэн 16-20 төгүл оноробун.

БЭЛСИПИЭТИ ТЭБИИ

- Ис бычынын сайыннарага көмөлөһөр.
- Тобукун токутан, кэтэх тардыстан тизэр сытабын.
- Ханас тонолоххун хардарыта уна тобуккар даһайабын, уна тонолоххун-ханас тобуккар. Онуоха биір атаххын сиртэн көтөбүн, көнөтүк тутабын. Үстэ эбэтэр биэстэ төхтүрүйэн, 16-20 төгүл оноробун.

ИҢИ ЭКЧЭТИИ (ВАКУУМ)

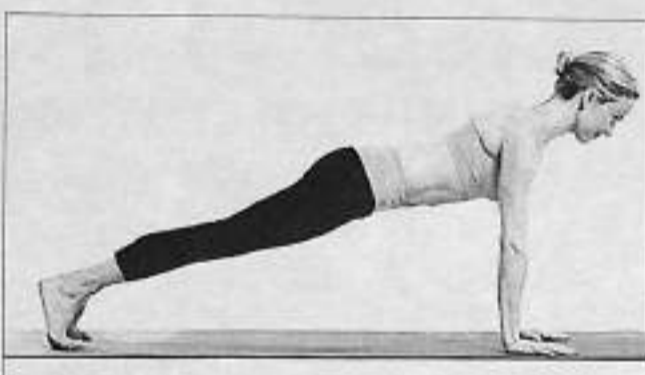
- Ис бычынын сайыннарага, бөбүргөтөргө, синньигэс биили оносторго ордук көдүүүстээх эрчилли.
- Бастаан тобуктаан, сиртэн тайанан, түөрт атах буолан турабын. Тонолохторгон көннөрөн, бэгэччэги, ытыһы кытта биір көнө сурааһын, оттон буутун соторор хардарыта көнө (перпендикулярно) буолуохтаах.
- Эбирийбит салгыны эмискэчи таһаарыыга искин экчэтэбин. Төбөбүн кыратык бүк түһэрэбин, көхсүгүн холбоочу тутабын. Манньык 20 сөк, туран баран, төттөрү түһэбин. Түөртэ эбэтэр биэстэ төхтүрүйэн, 20-ли сөк, оноробун, онтон сыһаа 1 мүн, диэри тиздизэхэ сөл. Эрчиллиини төхтүрүйэн хатылыах иннинэ 10 сөк, синньанабын. Манньык эрчиллиини сарсыарда аһаах иннинэ ачык искэ эрэ толоруллар.

СИҢИ ЭРЧИЙИ

- Сис бычынын бөбүргөтөргө, быһыны-таһааны тупсарарга, тонобуһу көннөрөргө көмөлөһөр.
- Бастаан кэтэх тардыстан умса сытабын.
- Онон үөһэ өттүгүн өндөтөбүн, тонолохторгунан төһө кыалларынан өрө тардыстабын уонна хамсаабакка манньык 1-2 сөк, устата турабын, онтон төттөрү түһэбин. Эрчиллиини үстэ эбэтэр

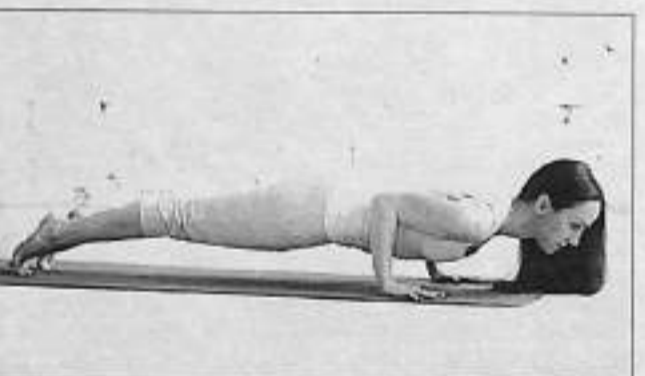

түөртэ төхтүрүйэн, 10-15 төгүл оноруохха сөл.

КӨНӨ МАС (ПЛАНКА)

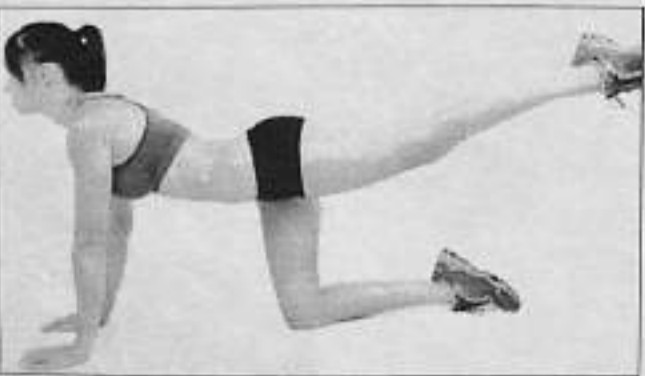
- Эти-сиини, бычыныны бүтүннүү эрчийэргэ аналлаах.
- Бастаан сиргэ атаххынан тирэнэн, илиигинэн тайанан турабын (ытыстарын булгуччу саннын аннынан уурабын, бэгэччэги ытыскар 90° көнө буолуохтаах). Сискин көннөрөбүн, өттүккүн күүрдэбин, искин ылабын.
- Ис бычынын күүрдэбин уонна сискин көнөтүк тутабын: бэйэн бүтүннүү көнө сурааһын дуу, мас дуу курдук санан. Төһө өр манньык турабын да, соччонон эрчилли көдүүүстээх.

АННЫНЫ

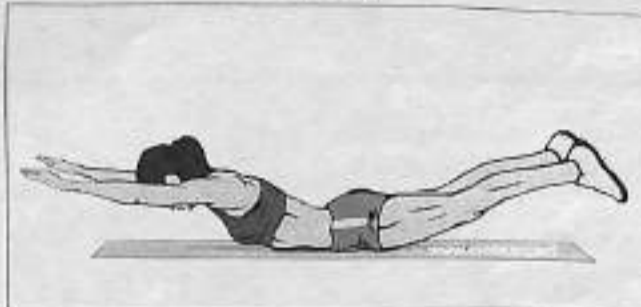
- Эти-сиини бүтүннүү эрчийэргэ аналлаах. Сана сабалыыр дьон бастаан олоппосхо тайанан анныналлара ордук.
- Бастаан сиргэ атаххынан тирэнэн, илиигинэн тайанан турабын (ытыстарын булгуччу саннын аннынан уурабын). Сискин көннөрөбүн, өттүккүн күүрдэбин, искин ылабын.
- Илиигин тэйиччи эбэтэр чугас-чугас тутан анныныахын сөл. Онуоха тэйиччи тутан эрчиллиигэ түөс бычынын бүтүннүү сайыннарыахха сөл. Бастаан утаа үстэ төхтүрүйэн, 8 төгүл анныны сөл буолар, онтон салгыы 16-20 төгүл оноруохха сөл.

АТАБЫ КЭННИГЭР ТЭБИИ

- Атах уонна өттүк бычынын сайыннарага көмөлөһөр.

ОҢОЧО

- Сис бычынын бөбүргөтөргө, быһыны-таһааны тупсарарга, тонобуһу көннөрөргө көмөлөһөр.
- Бастаан умсары сытабын, илиигин өрө уунабын, атаххын холбуугун.
- Илиигин уонна атаххын тэннэ сиртэн арааран, 30° курдук үөһэ тутабын, төттөрү түһэрэбин. Үстэ эбэтэр түөртэ төхтүрүйэн, 10-15 төгүл толоробун. Сыһаа эбан иһэбин.

ЧОХЧОЙУУ

- Атах уонна өттүк бычынын сайыннарага көмөлөһөр.
- Бастаан атаххын тааһын кэтитинэн тэйиччи үктээн, көхсүгүн көннөрөн, иннин диэки кыратык иннэйэн турабын. Эрчилли кэмигэр төбөбүн хамсаппакка көнөтүк тутабын, иннин диэки көрөбүн.
- Эрчилли сабаланытыгар тааскын кэннигэр илдэбин, салгыны эбирийэн өрө тыһааргар чохчойобун, эбирийбит салгынын таһааргар төттөрү көнөбүн. Илиигин иннигэр тутабын. Чохчойоргор буутун сири кытта биір сиргэ сурааһынна (параллельно) сылдыахтаах, тобугун атабын, төбөтүттэн аһара таһыа суохтаах, биір көнө буолуохтаах: туора-маары хамсаппакка көнөтүк, чинник тутабын, тилэххэр тирэнэбин.
- Кэлин бу эрчиллиини уустугурдан, эбии ыйааһыннаах (гантель уо.д.а.) толоруохха сөл.

ХАРДЫЛААН ТҮҮҮ

- Атах уонна өттүк бычынын сайыннарага көмөлөһөр.
- Бастаан сискин көнөтүк туттан турабын, илиигэр ыйааһын (гантель, уулаах быһыылка уо.д.а.) тутуоххун сөл.
- Иннин диэки кизник хардылаан, биір атахар тобукуур кэриэтэ түһэбин, ол эрэн сири таарыйбаккын. Илиигин иннигэр тутабын. Хардылаабыт атаххынан сиртэн 90° көнөтүк тирэнэбин. Хаста да манньык хардылаан, эрчиллиини хатылыытын уонна мистэбэр төннөбүн. Үстэ эбэтэр түөртэ төхтүрүйэн, 16-20 төгүл оноруохха сөл.

1-й этап профилактической операции «Внимание-дети!»

Несмотря на принятые меры, проблема детского дорожно-транспортного травматизма (ДДТТ) в республике остается крайне острой и требует принятия безотлагательных профилактических и иных мер по стабилизации обстановки.

За 4 месяца текущего года на дорогах республики зарегистрировано 23 дорожно-транспортных происшествия с участием несовершеннолетних, в результате которых 25 детей и подростков получили травмы различной степени тяжести. По сравнению АППГ число автоаварий с участием несовершеннолетних снизилось на 52,1%, количество раненых детей сократилось на 56,9%. Уровень детского дорожно-транспортного травматизма составил 11% (АППГ – 19%).

Вызывает тревогу тот факт, что значительное число детей, погибших или получивших травмы с начала года, являлись пешеходами. Основные нарушения ПДД, допускаемые этой категорией участников дорожного движения – переход проезжей части в неустановленном месте. Как показывает многолетняя статистика, детский дорожно-транспортный травматизм имеет ярко выраженный сезонный характер.

Причинами такого положения дел является, прежде всего, отсутствие должного контроля со стороны взрослых, а также неудовлетворительное состояние улично-дорожной сети, отсутствие дорожных знаков 1.23 «Дети» вблизи образовательных учреждений, а также низкая дисциплина, как водителей, так и детей-пешеходов. Недостаточное внимание к вопросам профилактики ДДТТ, пробелы в обучении детей ПДД или полное отсутствие такового в образовательных учреждениях также отрицательно сказываются на уровне детского дорожного травматизма. Немаловажным аспектом в повышении качества обучения детей Правилам дорожного движения является отсутствие в образовательных учреждениях учебно-методической базы кабинетов и уголков безопасности, площадок со специальной разметкой, методической обучающей литературы, вспомогательных материалов.

В целях активизации работы по предупреждению дорожно-транспортного травматизма среди несовершеннолетних и предотвращения автопроисшествий с детьми и обеспечения безопасности несовершеннолетних в период школьных летних каникул, с 15 мая по 15 июня 2019 года, планируется проведение 1-го этапа профилактической операции «Внимание-дети!».

Просим всех быть осторожными и придерживаться правил дорожного движения.

ОГИБДД ОМВД РФ по Чурапчинскому району.

Чурапчы урбаанныытын үлэтэ сыаналанар

Ыам ыйын 26 күнүгэр Арасыйыа урдунэн Урбаанныыт күнүн багизтиибит. Ол чэрчитинэн, Ыам ыйын 22 күнүгэр Чурапчы биир тарбахха баттанар урбаанныыта Сергей Витальевич НЕУСТРОЕВ ачыыһы уонна орто урбаан сайдыытыгар кылаатын иһин Ил Дархан Бочуотунан грамотатын тутта.

Сергей Витальевич идэтинэн физкултуура учуутала. 90-нус сыллартан сабалаан, урбаан эйгэтигэр көспүтэ. Онтон олохтоохтук автосервиһи арынан, уһун сыллар усталарыгар үлэлээн кэллэ. Массыаналарын онотторооччулар өһө хаачыстыбатын мэлдьи хайбыллар.

Сергей Витальевич быйыл сана автосервиһи тутан, үлэбэ киллэрэр былааннаах. Онон киниэхэ наһараадатынан эбэрдэбитин тизрдэбит, үлэтигэр үрдүк ситиһиилэри, дьэиз кэргэнигэр дьолу-соргуну!

«СО» кэр.

ПОЧЕТНАЯ ГРАМОТА

НЕУСТРОЕВ Сергей Витальевич

учитель физкультуры

МБОУ «Усть-Куйгунская СОШ»

за вклад в развитие культуры и спорта

Муниципального образования

Чурапчинский улус

Республики Саха (Якутия)

2019 г.

Исполнительный директор

МБОУ «Усть-Куйгунская СОШ»

С.В.Сидорова

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС
(РАЙОН)» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ДВЕНАДЦАТАЯ (ВНЕОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 58

с. Чурапча от 22 мая 2019 года

О присвоении почетного звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Луковцевой Марии Константиновне

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного Совета депутатов № 51 от 6 февраля 2014 года, десятая (очередная) сессия улусного (районного) Совета депутатов

муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) р е ш и л:

за многолетний добросовестный труд и огромный вклад в социально-экономическое развитие Чурапчинского улуса, присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Луковцевой Марии Константиновне, заслуженному работнику сельского хозяйства Республики Саха (Якутия), обладателю Грантов Президента РС(Я) 2004 и 2007 годов, победителю федерального Гранта «Развитие семейной животноводческой фермы».

Алексей НОГОВИЦЫН,
временно исполняющий обязанности главы
муниципального образования
Афанасий ЗАХАРОВ,
председатель Улусного (районного)
Совета депутатов.

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС
(РАЙОН)» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ДВЕНАДЦАТАЯ (ВНЕОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 57

с. Чурапча от 22 мая 2019 года

О присвоении почетного звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Тарасову Николаю Петровичу

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного Совета депутатов № 51 от 6 февраля 2014 года, десятая (очередная) сессия улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус

(район)» Республики Саха (Якутия) р е ш и л:

за многолетний добросовестный труд и огромный вклад в социально-экономическом, культурном развитии Чурапчинского улуса, присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Тарасову Николаю Петровичу, ветерану тыла и труда, Почетному гражданину Холтогинского наслега, Лучшему экономисту 1974 года, обладателю медалей «Ветеран труда», «За доблестный труд в ВОВ 1941-1945 гг.», «Маршал Советского Союза Жуков», знаков «375 лет Якутия с Россией», «За вклад в развитии народного художественного творчества Республики Саха (Якутия)».

Алексей НОГОВИЦЫН,
временно исполняющий обязанности главы
муниципального образования
Афанасий ЗАХАРОВ,
председатель Улусного (районного)
Совета депутатов.

Как сохранить свое имущество от непрошенных гостей

На протяжении многих десятилетий во всех муниципальных образованиях актуальными остаются проблемы обеспечения личной безопасности граждан, охрана личного имущества и правопорядка в жилом секторе в целом.

Одна из действенных мер профилактики имущественных преступлений – оборудование квартир и мест хранения личного имущества граждан техническими средствами безопасности и прием их под централизованную охрану.

Перед правоохранительными органами и в первую очередь перед подразделением вневедомственной охраны по Чурапчинскому району, социальной значимостью стоит задача по усилению профилактики преступлений в жилом секторе, недопущению краж с охраняемых квартир и повышение личной и имущественной безопасности граждан.

Уровень безопасности определяется вероятностью сохранения имущества от хищения или уничтожения. Степень безопасности квартир и мест хранения личного имущества граждан зависит от своевременного

реагирования технических средств безопасности (охранной и тревожной сигнализации) на возникающую угрозу и от времени преодоления физических барьеров (решеток, замков, задвижек на окнах и дверях, специальным образом укрепленных дверей, стен, полов, потолков и других строительных конструкций), то есть средств инженерно-технической укрепленности на пути возможного движения нарушителя. Чем раньше можно обнаружить возникшую угрозу, тем быстрее ее можно пресечь. Это достигается правильным выбором и применением технических средств безопасности, и их правильным размещением в охраняемых зонах.

Средства инженерно-технической укрепленности увеличивают время, необходимое для их преодоления, что в итоге создает возможность задержания нарушителя. Особенно это проявляется при сочетании средств инженерно-технической укрепленности и технических средств охранной и тревожной сигнализации. Средства инженерно-технической укрепленности, помимо физического препятствия, выполняют

функции психологического барьера, предупреждающего возможность проникновения нарушителя на охраняемую квартиру или место хранения личного имущества граждан.

В современных условиях надежность охраны имущества как физических, так и юридических лиц, во многом определяется уровнем технического обеспечения и требует новых методов и форм по обеспечению безопасности граждан и охране собственности от преступных посягательств.

Деятельность подразделения вневедомственной охраны по Чурапчинскому району направлена на обеспечение государственной защиты квартир и мест хранения личного имущества граждан, при этом приоритет должен оставаться за комплексным использованием технических средств охраны.

На пункте централизованной охраны ОВО по Чурапчинскому району установлена аппаратура интегрированной системы охранно-пожарной сигнализации «Приток-А» с возможностью охраны, по двум видам связи, – радиоканал и канал

сотовой связи стандарта GSM. Для предупреждения правонарушений на маршруте патрулирования ежедневно по с.Чурапча на дежурство заступает наряд ГЗ ПЦО.

В целях обеспечения личной безопасности и сохранности имущества всех форм собственности, ОВО по Чурапчинскому району предлагает оборудовать техническими средствами охраны в том числе: охранной, охранно-пожарной, тревожной сигнализации квартиры и места хранения личного имущества граждан с подключением на пункт централизованного наблюдения.

На современном этапе развития подразделения вневедомственной охраны по Чурапчинскому району имеют достаточные возможности для надежной, квалифицированной охраны объектов всех видов собственности и в состоянии обеспечить надежную защиту собственности от криминальных посягательств. За более подробной информацией по поводу подключения обращаться по адресу: с.Чурапча, ул. Крупная 3 «А», кабинет 38 или по телефонам: 41-061, 41-062.

Д.Д. ВАРЛАМОВ,
начальник ОВО по
Чурапчинскому району филиала
ФГКУ «УВО ВНГ РФ по Республика
Саха (Якутия)».

